

KADER

Voor de locatie aan de Laan van Westroijen 99 te Tiel, wordt een bestemmingsplan opgesteld voor de realisatie van een nieuw zwembad.

Om de uitvoerbaarheid van herinrichting van het plangebied te toetsen, is een inventarisatie van natuurwaarden uitgevoerd. Het doel van deze inventarisatie is om na te gaan of aanvullend onderzoek ten aanzien van beschermde soorten in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb)¹ of het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid noodzakelijk is. Hiertoe is een veldbezoek uitgevoerd door een ecooloog van BügelHajema Adviseurs en is de Nationale Database Flora en Fauna geraadpleegd. Het bezoek heeft plaats gevonden op 28 november 2018, de weersomstandigheden waren geheel bewolkt, droog, matige wind en 5° Celsius. Dit rapport geeft de bevindingen en conclusies weer.

PLANGEBIED

Het plangebied betreft een perceel op de hoek Laan van Westroijen en de Rivierenlandlaan, in het noorden van de bebouwde kom van Tiel. Het huidige zwembad bevindt zich op de oostelijke helft van het perceel, met aan de oostzijde een klein buitenbad en een terras. Het zwembad is opgetrokken uit gevels van bakstenen en plaatmateriaal en deels glaswanden. De bebouwing heeft platte daken met bitumenbedekking. In de noordwesthoek van het plangebied staat tevens een grote GSM-mast.

Aan de noord- en zuidzijde van het zwembad bevinden zich ligweides, met daaromheen houtige beplanting van bomen en struiken. De westelijke helft van het plangebied bestaat grotendeels uit met klinkers verhard parkeerterrein en verspreid enkele kleine boompjes. Langs de zuidrand bevindt zich ook een rij grote bomen. De westrand betreft een groene oever van een aangrenzende brede watergang. Deze watergang vormt is het enige (natuurlijke) permanent oppervlaktewater dat bij het plangebied aanwezig is.

Het plan voorziet in de bouw van een nieuw zwembad op de parkeerplaats van het huidige zwembad. Als de nieuwbouw is voltooid wordt het oude zwembad gesloopt en het terrein herinrichting met groen en parkeerruimte. Voor de ontwikkeling wordt een deel van de groene beplanting verwijderd en grond vergraven. De tussen de parkeerplaatsen aanwezige kleine bomen worden geveld, echter alle grote bomen aan de zuidrand van de parkeerplaats alsmede die rond de huidige ligweides worden behouden. Mogelijk wordt in de westhoek een dam aangelegd in de daar aanwezige watergang ten behoeve van een nieuwe ontsluitingsweg.

¹ De Wet natuurbescherming is op 1 januari 2017 in werking getreden en betreft zowel soortenbescherming als bescherming van (Europese) natuurgebieden.

Figuur 1. Impressie van het plangebied (foto's 28 november 2018).

SOORTENBESCHERMING

Onderdeel van de Wnb is soortenbescherming van planten en dieren. Dit betreft:

- alle van nature in Nederland in het wild voorkomende vogels die vallen onder de Vogelrichtlijn (Wnb art. 3.1-3.4);
- dier- en plantensoorten die beschermd zijn op grond van de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn (Wnb art. 3.5-3.9);
- nationaal beschermde dier- en plantensoorten genoemd in de bijlage van de wet (Wnb art. 3.10-3.11).

Van deze laatst genoemde groep beschermde soorten mogen provincies een zogenaamde 'lijst met vrijstellingen' opstellen (Wnb art. 3.11). Voor de soorten op deze lijst geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de verboden genoemd in art. 3.10 eerste lid van de Wnb.

INVENTARISATIE

Uit het raadplegen van de Nationale Database Flora en Fauna² (NDFF) via Quickscanhulp.nl³ (© NDFF - quickscanhulp.nl 19-12-2018 16:11:13) blijkt dat

² Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). De NDFF is de meeste complete natuurdatabank van Nederland. De NDFF geeft informatie over waarnemingen van beschermde en zeldzame planten en dieren en bevat uitsluitend gevalideerde gegevens: de Gegevensautoriteit Natuur heeft vastgesteld dat ze kloppen. Informatie is te vinden op www.natuurloket.nl.

³ Quickscanhulp.nl is een online applicatie waarmee een afgeleide van data uit de NDFF wordt weergegeven. Het is daarmee een hulpmiddel voor ervaren ecologen om te bepalen of een beschermde

binnen een straal van een kilometer rond het plangebied verschillende beschermde planten- en diersoorten bekend zijn. Het betreft vaatplanten, vogels met jaarrond beschermde nesten, amfibieën, zoogdieren en vissen. Indien van toepassing worden relevante soorten in de onderstaande tekst besproken.

Tijdens het veldbezoek is vastgesteld dat het plangebied een zeer beperkte natuurwaarde heeft. In het plangebied bevindt zich nagenoeg geen natuurlijke begroeiing. Een groot deel is bebouwd of verhard, en het groen is ingeplant en ingezaaid. Voornamelijk aan de oost- en zuidrand bevindt zich verspreid een aantal grote bomen. Deze zijn 15 tot 20 meter hoog, en betreffen cultuurvariëteiten van onder andere els, eik, es, en plataan. Figuur 1 geeft een impressie van het plangebied.

Het gras wordt als gazon beheerd en regelmatig kort afgemaaid. Hier groeien voornamelijk grassen zoals Engels raaigras, veldbeemdgras en straatgras, met verspreid vijfvingerkruid, madelief en vogelmuur. Deze soorten duiden op zeer voedselrijke omstandigheden. De enige beschermde plantensoort die bekend is uit de naaste omgeving (Quickscanhulp.nl) betreft wilde ridderspoor. Dit een soort van kalrijke weinig bemeste akkers, in het plangebied ontbreekt geschikt leefgebied. Andere beschermde plantensoorten zijn ook niet te verwachten gezien de inrichting van het plangebied.

Vogels

Uit de omgeving van het plangebied is het voorkomen van verschillende soorten vogels met jaarrond beschermde nesten bekend zoals huismus, gierzwaluw en enkele soorten roofvogels en uilen (Quickscanhulp.nl). Tijdens het veldbezoek zijn geen vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten waargenomen. Daarnaast zijn in het gebouw geen ruimten aanwezig die door vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten kunnen worden gebruikt. In een boom in de westhoek van het plangebied is een eksternest aangetroffen, dat mogelijk geschikt is als nestplaats voor ransuil (zie figuur 2). De overige bomen binnen en langs de rand van het plangebied bevatten geen nesten of holten die door vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten kunnen worden gebruikt.

Het plangebied is weinig geschikt foerageergebied voor soorten met jaarrond beschermde nesten vanwege de bebouwing en verharding. Alleen sperwer en ransuil zijn te verwachten in en langs de houtige beplanting en eventueel huismussen vanuit nestplaatsen buiten het plangebied.

Tijdens het veldbezoek zijn enkele algemene soorten zoals merel en roodborst waargenomen waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn. Enkele exemplaren van deze soorten kunnen in het plangebied broeden en foerageren.

soort wel of niet in het plangebied kan voorkomen. Quickscanhulp.nl geeft aan op welke afstand waarnemingen van beschermde soorten in relatie tot het plangebied zijn aangetroffen. Voor Quickscanhulp.nl worden alleen gevalideerde waarnemingen gebruikt, de Gegevensautoriteit Natuur staat hiervoor in.

Figuur 2. Locatie van iep met nest, mogelijke nestplaats voor ransuil.

Vleermuizen

Uit de omgeving van het plangebied is het voorkomen van enkele soorten vleermuizen bekend, zoals gewone dwergvleermuis en laatvlieger (Quickscanhulp.nl). In het zwembadgebouw zijn op verscheidene plaatsen open stootvoegen in de bakstenen muren aanwezig en spleten langs gevelplaten die mogelijk toegang bieden tot verblijfplaatsen voor vleermuizen. In de bomen in het plangebied zijn geen holtes of spleten aangetroffen die toegang tot mogelijke verblijfplaatsen kunnen bieden.

Het plangebied is beperkt geschikt als foerageergebied voor vleermuizen, met name de langs de houtige beplanting. Mogelijk maakt de houtige beplanting langs de oost- en zuidrand onderdeel uit van een vliegroute van vleermuizen.

Grondgebonden zoogdieren

Er zijn tien soorten beschermde grondgebonden zoogdieren bekend in de omgeving (Quickscanhulp.nl). Zeven daarvan zijn bij ruimtelijke ontwikkelingen vrijgesteld van de verbodsartikelen van de Wnb in de provincie Gelderland. De Omgevingsdienst Rivierenland meldt dat in Tiel in 2018 twee dode exemplaren van steenmarter zijn gevonden. In het plangebied zijn lage aantallen van enkele algemene, vrijgestelde zoogdiersoorten zoals huisspitsmuis en egel en konijn te verwachten.

De niet-vrijgestelde soorten betreffen bever, boommarter, steenmarter en (waarschijnlijk met ingang 1 januari 2019 door wijziging van de provinciale verordening) ook de bunzing. Tijdens het veldbezoek zijn geen sporen zoals uitwerpselen, voedselresten of prooiresten aangetroffen die duiden op de aanwezigheid van deze soorten. Ook zijn geen nesten of holten in bomen aangetroffen die door boommarter kunnen worden gebruikt, en geen geschikte verblijfplaatsen voor bunzing of steenmarter aangetroffen. Het

zwembadgebouw bevat geen gaten of spleten die steenmarter toegang tot het gebouw kunnen verlenen. Voor bever is het plangebied niet geschikt als leefgebied door het ontbreken van doorgaande wateren met houtige begroeiing op de oevers. Voor boommarter en bunzing is het plangebied eveneens weinig geschikt als leefgebied door de aanwezige bebouwing en verharding en de ligging midden in de bebouwde kom. Het is echter niet uitgesloten dat beide soorten incidenteel foerageren in het plangebied.

Overige beschermde diersoorten

Uit de omgeving van het plangebied is het voorkomen bekend van vier soorten amfibieën (Quickscanhulp.nl). Dit betreft algemene soorten zoals bruine kikker en gewone pad, waarvoor vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen geldt. Binnen het plangebied kunnen lage aantallen van deze vrijgestelde amfibiesoorten worden verwacht. Niet-vrijgestelde soorten zijn niet bekend uit de omgeving, en ook niet te verwachten gezien de inrichting van het gebied.

De enige beschermde vissoort die bekend is uit de omgeving betreft de grote modderkuiper. Dit is een soort van ondiep water met rijke groei van water- en oeverplanten. In de watergang aan de rand van het plangebied ontbreekt een dergelijke begroeiing waardoor deze watergang niet geschikt is voor deze soort.

Beschermde diersoorten uit andere diergroepen zijn niet bekend uit de omgeving en ook niet te verachten gezien de inrichting van het plangebied.

TOETSING

Door de sloop van de bebouwing gaan mogelijk verblijfplaatsen van vleermuizen verloren. Negatief effect ten aanzien van vleermuizen ten gevolge van de sloop is niet uitgesloten. Om na te gaan of verblijfplaatsen daadwerkelijk aanwezig zijn, is nader onderzoek nodig. Dit is noodzakelijk voor de sloop van de oude bebouwing, de bouw van het nieuwe zwembad is niet van invloed op eventuele verblijfplaatsen.

Het nest in een boom in de westhoek van het plangebied kan dienen als nestplaats voor ransuil, dit is een soort met jaarrond beschermde nestplaats. Deze boom blijft behouden. Door en in de naaste omgeving van het nest alleen buiten de broedtijd te werken treedt geen negatief effect op ten aanzien van deze soort. Ook voor andere soorten met jaarrond beschermde nestplaatsen treden geen negatieve effecten op. Om werkzaamheden goed af te stemmen op een eventueel broedgeval van ransuil, is nader onderzoek nodig naar aan- of afwezigheid van deze soort. Dit onderzoek is in uitvoering.

Mogelijk gebruiken sommige van de beschermde soorten de houtige randen van het plangebied, als foerageergebied of vliegroute. Dit kan met name vleermuizen, ransuil en sperwer betreffen, en incidenteel ook boommarter, steenmarter of bunzing. Het betreffende gebied betreft slechts een klein onderdeel van eventueel foerageergebied en is van lage kwaliteit. De voorgenomen ontwikkeling voorziet in behoud van groene beplanting in oost- en zuidrand, waardoor de waarde als potentieel foerageergebied en vliegroute

in stand blijft. Negatief effect op foerageergebied en vliegroutes treedt niet op.

Indien werkzaamheden tijdens het broedseizoen worden uitgevoerd, kunnen in gebruik zijnde nesten van vogels (andere dan de jaarrond beschermde) in het plangebied en de directe omgeving worden vernietigd of verstoord. Dit is bij wet verboden. Vernietiging en verstoring van in gebruik zijnde nestplaatsen kan voorkomen worden door bij de planning en uitvoering van de werkzaamheden rekening te houden met het broedseizoen. Een standaardperiode voor het broedseizoen is er niet; van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Voor de meeste vogels geldt dat het broedseizoen ongeveer van 15 maart tot 15 juli duurt.

Als gevolg van de werkzaamheden kunnen tot slot verblijfplaatsen van enkele algemene amfibieën- en zoogdiersoorten worden vernietigd en verstoord. Ook kunnen hierbij enkele exemplaren worden gedood. De te verwachten beschermde soorten worden niet in hun voortbestaan bedreigd en vallen in de vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen van de provincie Gelderland. Voor deze soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Wel geldt voor deze soorten de zorgplicht van de Wnb.

Ten aanzien van andere dan genoemde beschermde soorten treden geen negatieve effecten op.

Gebiedsbescherming

Voor het onderhavige plangebied is de volgende wet- en regelgeving op het gebied van gebiedsbescherming relevant: de Wnb en de provinciale structuurvisie en verordening.

WET NATUURBESCHERMING

In de Wnb is de bescherming van specifieke natuurgebieden geregeld. Het betreft de Natura 2000-gebieden, die een internationale bescherming genieten. Plannen en projecten met negatieve effecten op deze gebieden zijn vergunningsplichtig. Relevant daarbij is dat de Wnb een externe werking kent. Van externe werking is sprake als activiteiten buiten een Natura 2000-gebied van invloed zijn op de natuurwaarden in een Natura 2000-gebied.

PROVINCIAAL RUIMTELIJK NATUURBELEID

Gelders Natuurnetwerk (GNN)

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) (voormalig Ecologische Hoofdstructuur) is een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen belangrijke natuurgebieden in Nederland en vormt de basis voor het natuurbeleid. Het NNN is als beleidsdoel opgenomen in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing, ontwikkeling en bescherming van het NNN. In de provincie Gelderland wordt het NNN Gelders Natuurnetwerk (GNN) genoemd. De begrenzing en ruimtelijke bescherming van het GNN is voor provincie Gelderland uitgewerkt in de Omgevingsvisie Gelderland en de Omgevingsverordening Gelderland (provinciaal ruimtelijk natuurbeleid, vastgesteld januari 2018).

Groene ontwikkelingszone (GO)

Vanuit de Omgevingsverordening Gelderland worden behalve de GNN-gebieden ook gebieden aangewezen als Groene Ontwikkelingszone (GO). In deze gebieden worden geen grootschalige ontwikkelingen mogelijk gemaakt, maar kleinschalige ontwikkelingen die niet leiden tot een significante aantasting van de kernkwaliteiten van het gebied zijn wel toegestaan.

INVENTARISATIE

Het plangebied ligt niet in een in het kader van de Wnb beschermd gebied. Het dichtstbijzijnde beschermde Natura 2000-gebied betreft het gebied Rijntakken, op ongeveer 2 km ten zuiden van het plangebied. In het tussenliggende ligt de bebouwde kom van Tiel.

Het plangebied maakt geen deel uit van gebied dat in het kader van het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid is aangewezen als GNN of GO. De dichtstbijzijnde beschermde gebieden betreffen gronden langs het riviertje de Linge, op 700 meter ten noordoosten van het plangebied. Het plangebied is hiervan gescheiden door een brede zone met bebouwing en heeft daardoor heeft geen ruimtelijke relatie met dit gebied.

TOETSING

Wnb beschermd gebied

Doordat de geplande ontwikkeling ver buiten het Natura 2000-gebied ligt en het tussenliggende gebied de bebouwde kom van Tiel ligt zijn negatieve effecten uit te sluiten, met uitzondering van eventuele effecten van vermisting en verzuring door stikstofdepositie.

In dit kader is een stikstofberekening met de AERIUS Calculator benodigd. Deze berekening zal in later stadium worden uitgevoerd.

Provinciaal ruimtelijk beschermd gebied

Gezien de ligging van het plangebied ten opzichte van de beschermde gebieden en de aard van de ontwikkelingen kunnen negatieve effecten op in het kader van provinciaal ruimtelijk natuurbeleid beschermde gebieden op voorhand worden uitgesloten.

Conclusie

Uit de ecologische inventarisatie is naar voren gekomen dat een nader onderzoek naar vleermuizen in het kader van de Wnb nodig is, uitsluitend in verband met de sloop van het bestaande gebouw. Ten behoeve van de sloop van het bestaande gebouw is aanvullend onderzoek in uitvoering.

Ten aanzien van de boom met nest in de westhoek van het plangebied, die overigens behouden blijft is nader onderzoek nodig of dit nest als nestplaats voor ransuil dient. Dit kan plaatsvinden in de periode maart tot mei. Aan de hand van het nader onderzoek kan bepaald worden of het aanvragen van een ontheffing op de Wnb nodig is. Indien hier een nestplaats voor ransuil aanwezig blijkt is de verwachting dat ontheffing kan worden verkregen door maatregelen die verstoring voorkomen zoals niet heien in het broedseizoen en

het plaatsen van een scherm langs de betreffende zijde van de bouwlocatie. Dit onderzoek is in uitvoering.

Voor andere dan bovengenoemde beschermde soorten is een voldoende beeld ontstaan van de aanwezige natuurwaarden.

Op basis van onze kennis en ervaring met eerdere (vergelijkbare) projecten is de verwachting dat afdoende mitigerende maatregelen te treffen zijn waarmee een ontheffing, indien noodzakelijk, ten aanzien van vleermuizen en ransuil verkregen kan worden. Er kan dan ook op voorhand in redelijkheid worden gesteld dat de natuurwet en -regelgeving de uitvoerbaarheid van het plan niet in de weg staat. Het is aan het bevoegd gezag, de provincie Gelderland om deze conclusie te bevestigen.

Bij de planning van de werkzaamheden moet rekening worden gehouden met het broedseizoen van vogels.

Significant negatieve effecten op Wnb beschermde Natura 2000-gebieden als gevolg van vermeting en verzuring zijn vooralsnog niet uitgesloten. Op dit punt is het plan mogelijk in strijd met de gebiedsbescherming van de Wnb. Hiervoor is nader onderzoek (berekening met de AERIUS Calculator) nodig. Voor de overige factoren geldt dat als gevolg van het plan geen significant negatieve effecten optreden op in het kader van de Wnb beschermde Natura 2000-gebieden.

Negatieve effecten aanzien van in het kader van provinciaal ruimtelijk beleid beschermde natuurgebieden treden niet op. Het plan is op het punt van provinciaal natuurbeleid niet in strijd met de Provinciale Omgevingsverordening.

Aanbeveling

Door enkele aanvullende maatregelen is de kwaliteit van het plangebied voor beschermde soorten zelfs te verbeteren. Dit betreft bijvoorbeeld door aangepaste verlichting (armaturen met naar beneden gerichte verlichting, en amberkleurige verlichting), creëren van verblijfplaatsen voor vleermuizen in de nieuwe bebouwing en het aanbrengen van nestkasten in bomen. Het verdient aanbeveling dit alvast op te nemen in de ontwerpfase.

Het verdient aanbeveling om tijdens de bouw van het nieuwe zwembad de verlichting zorgvuldig op de bouw te richten en niet op delen van het oude zwembad waar mogelijk vleermuizen verblijven.